

Sygn. akt III KO 10/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba

w sprawie **P. C.**

skazanego z art. 209 §1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 15 lutego 2022 r.

wniosku obrońcy o wyłączenie SSN Marka Motuka

od rozpoznania wniosków złożonych w sprawie III KO 6/22

na podstawie art. 42§1 k.p.k. oraz art. 42§3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

wyłączyć od rozpoznania sprawy III KO 6/22 Sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka i czynności dokonane z jego udziałem w tej sprawie uznać za bezskuteczne.

UZASADNIENIE

W dniu 24 stycznia 2022r. Sędzia Sądu Najwyższego Marek Motuk wydał postanowienie, w którym uznał się niewłaściwym do rozpoznania wniosków o wyłączenie Sędziów SN Antoniego Bojańczyka i Marka Siwka od orzekania w sprawie zawisłej przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt III KK 107/21 i sprawę w tym zakresie przekazał Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego celem nadania dalszego biegu.

Jako podstawę takiego rozstrzygnięcia wskazano art. 26§2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 1904).

Sprawę do referatu Sędziego M. Motuka przydzielono po dokonaniu losowania zarządzeniem Prezesa Izby Karnej SN z dnia 21 stycznia 2022r.

Tego samego dnia – tj. 21 stycznia 2022 r. – obrońca skazanego P. C. złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznania wniosków o wyłączenie złożonych w sprawie III KK 107/21 również Sędziego Marka Motuka, ponieważ w jego ocenie dotyczą go dokładnie te same okoliczności, które wskazano jako podstawę do wyłączenia Sędziów Sądu Najwyższego – Antoniego Bojańczyka i Marka Siwka. Wniosek ten wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 25 stycznia 2022 r. i został zarejestrowany w repertorium KO w dniu 27 stycznia 2022r. pod sygnaturą akt III KO 10/22.

Na gruncie niniejszej sprawy wyłania się kilka problemów natury ściśle procesowej. Przedstawiony stan faktyczny sprawy wymaga z pewnością analizy przede wszystkim na gruncie obowiązującego brzmienia art. 42§3 k.p.k.

Pierwszym z tych zagadnień wymagających rozstrzygnięcia jest odpowiedź na pytanie, czy przedmiotowy wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie SSN M. Motuka został zgłoszony przed podjęciem decyzji przez wskazanego sędziego w dniu 24 stycznia 2022 r., czy też, już po jej podjęciu (bowiem wpłynął do SN w dniu 25 stycznia 2022 r., a został zarejestrowany dwa dni później). Ta druga z opisanych sytuacji jest z pewnością znacznie bardziej dyskusyjna i nasuwa dalej idące wątpliwości co do skuteczności czynności procesowej z dnia 24 stycznia.

Nie ma ona jednak, jak wydaje się, odniesienia do niniejszej sprawy.

Zgodnie z dyspozycją art. 124 k.p.k. *„termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej”*. Ustawa nie określa co prawda w sposób ścisły terminu, w którym można złożyć wniosek o wyłączenie sędziego, ale jednocześnie precyzyjnie ustalone są granice tego terminu. Wniosek o wyłączenie sędziego nie może mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego, nie może zatem dotyczyć osoby, która nie została wyznaczona do rozpoznania danej sprawy. Początek biegu omawianego terminu wyznacza zatem zarządzenie prezesa sądu (lub innej upoważnionej osoby) o przydzieleniu sprawy do rozpoznania danemu sędziemu lub wyznaczeniu sędziego do orzekania w tej sprawie (w składzie wieloosobowym). Końcowa zaś data tego terminu wskazana została w art. 41§2 k.p.k. i generalnie jest nim rozpoczęcie przewodu sądowego (wniosek zgłoszony po

ogłoszeniu tej decyzji pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu). W niniejszej sprawie zatem przyjąć należy, że strona dochowała terminu, skoro nadała pismo w stosownej placówce pocztowej w R. w najwcześniejszym możliwym terminie, tj. w dniu 21 stycznia 2022r., a więc w dniu przydzielenia przez Prezesa Izby Karnej Sądu Najwyższego sprawy III KO 6/22 do rozpoznania sędziemu M. Motukowi. Jednocześnie była to data wcześniejsza niż data wydania przez wskazanego Sędziego postanowienia z dnia 24 stycznia 2022r.

Zgodnie z treścią art. 42§3 k.p.k. w brzmieniu nadanym mu przez art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 11 marca 2016r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz. 437), który wszedł w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r., sędzia, co do którego złożono wniosek o wyłączenie, nie musi już powstrzymywać się od orzekania, ani ograniczać swej aktywności procesowej jedynie do przedsięwzięcia czynności niecierpiących zwłoki.

Rzecz jednak w tym, że Sędzia M. Motuk był w pełni świadomy tego, że jego sytuacja nominacyjna na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, została ukształtowana w dokładnie identycznych warunkach (integralnym i ważkim elementem jego procesu nominacyjnego był wniosek tzw. nowej Krajowej Rady Sądownictwa), jak te, które były podnoszone jako źródło istnienia okoliczności tego rodzaju, że mogły wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności Sędziów A. Bojańczyka i M. Siwka. Pomimo tej wiedzy, Sędzia M. Motuk, nie złożył stosownego oświadczenia na piśmie i nie wyłączył się od rozpoznania wniosków złożonych w sprawie III KO 6/22.

Jednocześnie wskazać tu trzeba, że decyzja z dnia 24 stycznia 2022 r. podjęta przez Sędziego M. Motuka nie była „czysto mechanicznym” zastosowaniem art. 26§2 ustawy o Sądzie Najwyższym, a więc w sytuacji, gdy nie istniała żadna inna procesowo dopuszczalna możliwość rozstrzygnięcia sprawy.

W pierwszej kolejności trzeba by w tym miejscu odwołać się do postanowienia wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 lipca 2021r. w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych (sygn. C-204/21 R), które uniemożliwia sądom wydawanie decyzji w oparciu o niektóre przepisy tzw. „ustawy kagańcowej” z dnia 14 lutego 2019 r. – *„Rzeczpospolita Polska zostaje*

zobowiązana, natychmiast i do czasu wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-204/21, do: zawieszenia stosowania art. 26 §§ 2, 4–6 i art. 82 §§ 2–5 ustawy o Sądzie Najwyższym, w zmienionym brzmieniu, jak również art. 10 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, przekazujących do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawanie zarzutów braku niezawisłości sędziego lub braku niezależności sądu” (pkt 1.e tego postanowienia).

Dostrzegając treść zacytowanego fragmentu postanowienia, z pewnością przekazanie sprawy IKNiSP Sądu Najwyższego, **wyłącznie** w oparciu o wskazany przepis, wymagało pogłębionej analizy, jako ostentacyjnie ignorujące orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Na gruncie niniejszej sprawy, paradoksalnie, znacznie dalej idące wątpliwości nasuwa natomiast sam fakt powołania w postanowieniu z dnia 24 stycznia 2022r., jako podstawy tego rozstrzygnięcia, wskazanego wyżej art. 26§2 ustawy o Sądzie Najwyższym. Przepis ten bowiem nie oddaje do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego wszystkich spraw o rozpoznanie wniosków o wyłączenie sędziów, a jedynie te „*wnioski lub oświadczenia, które dotyczą wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujące zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego*”. Sędzia rozpoznający sprawę musiał zatem zapoznać się z treścią wniosków dotyczących wyłączenia od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt III KK 107/21 Sędziów A. Bojańczyka i M. Siwka, a następnie dokonać samodzielnej oceny, czy sprawa ta ma charakter wynikający z dyspozycji art. 26§2 ustawy o Sądzie Najwyższym. Potwierdza to również treść uzasadnienia postanowienia z 24 stycznia 2022r., gdzie wskazuje się, że – „*analiza uzasadnienia rzeczonego wniosku wskazuje, że argumentacja w nim zawarta odwołuje się do kwestii braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego*”. Było to zatem orzekanie w sprawie, czemu jak wskazano wyżej, stanowczo sprzeciwiał się fakt, iż do Sędziego M. Motuka odnosiły się dokładnie wszystkie te same zastrzeżenia, które obrona podniosła do dwójki pozostałych Sędziów, o których wyłączenie wnosiła.

Sędzia Marek Motuk orzekał zatem łamiąc zasadę *nemo iudex in causa sua*. Słusznie też wskazała obrona, iż wynik sprawy, od rozpoznania której nie wyłączył się, „*mógł wywrzeć bezpośredni wpływ na jego uprawnienia i obowiązki prawne*”, choćby w zakresie prowadzenia niniejszej sprawy.

W tej sytuacji, należało uwzględnić wniosek obrony z dnia 21 stycznia 2022r., czyniąc to ze względów czysto procesowych wskazanych wprost w art. 41§1 k.p.k., a więc istnienia okoliczności tego rodzaju, że mogły wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności Sędziego M. Motuka w danej sprawie.

Wyłączenie to musiało zatem nastąpić w omawianym zakresie, niezależnie od tego, czy słuszne okazałyby się zarzuty związane z wadami procesu nominacyjnego do Sądu Najwyższego tego Sędziego.

Zgodnie z dyspozycją art. 42§3 k.p.k. z chwilą wyłączenia sędziego, czynności procesowe dokonane z jego udziałem po złożeniu wniosku, stają się bezskuteczne. Dotyczy to na gruncie niniejszej sprawy decyzji o przekazaniu wniosków o wyłączenie od orzekania w sprawie III KK 107/21 Sędziów Antoniego Bojańczyka i Marka Siwka Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego celem nadania dalszego biegu.

W tej sytuacji, sprawa o sygnaturze akt III KO 6/22 powinna być prowadzona nadal w Izbie Karnej.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.